

Najkrajšie autotrasy

25 autotrás

po Slovensku

Najkrajšie autotrasy

25 autoturistických trás

Daniel Kollár

Najkrajšie autotrasy

1. vydanie, 2013

Autor textu: Daniel Kollár

Technický redaktor: Marianna Lázničková

Zodpovedný redaktor: Daniel Kollár

Jazyková úprava: Jana Hyžová

© Fotografie: Daniel Kollár (125), Zuzana Kollárová (53), Ján Lacika (36),

Slavomír Gnip (6), Tibor Kollár (5), Libor Láznička (5), Pavol Bella (2),

František Pokluda (1), Silvester Stiegler (1), Jozef Štefunko (1),

Tomáš Trstenský (1), František Turanský (1)

Fotografia na obálke: Ján Lacika

Mapové výrezy: Marianna Lázničková

Mapy: VKÚ, a. s., Harmanec

Dizajn a typografia: Marianna Lázničková

Grafická spolupráca: Marianna Lázničková

Tlač: VKÚ, a. s., Harmanec

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovolené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

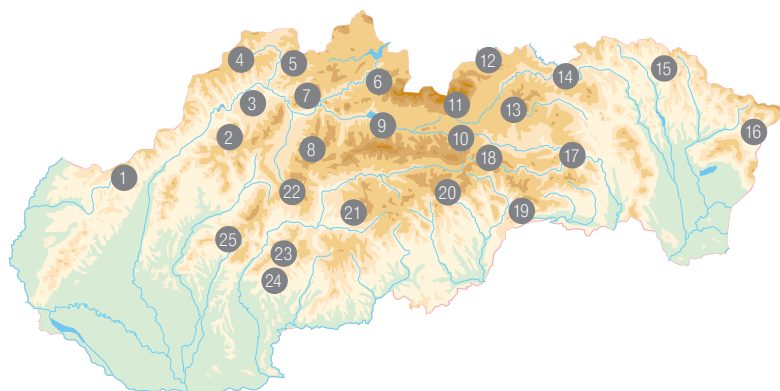
© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA, Ľubľanská 2, 831 02 Bratislava
tel.: +421 (2) 446 317 02, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2013 ako svoju 221. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-015-2

Obsah

1. Kopaničiarska.....	5
2. Strážovská.....	13
3. Súľovská	21
4. Javornícka	29
5. Podbeskydská	37
6. Oravsko-liptovská.....	45
7. Malofatranská.....	53
8. Veľkofatranská	61
9. Nízkotatranská	69
10. Kráľovohoľská	77
11. Vysokotatranská.....	85
12. Pieninská	93
13. Okolo Levočských vrchov	101
14. Prielomom Popradu	109
15. K dreveným kostolom	117
16. Východokarpatská.....	125
17. Hornádska	133
18. Okolo Slovenského raja.....	141
19. Slovenským krasom.....	149
20. Gemerská.....	157
21. Okolo Poľany	165
22. Slovenským stredohorím	173
23. Štiavnická	181
24. Hontiansko-tekovská	189
25. Ponitrianska	197

Kopaničiarska

Trasa Myjavskou pahorkatinou a podhorím Bielych Karpát oboznamuje s malebným krajom kopaníc, ktorému dominuje Veľká Javorina – symbol bratstva Čechov a Slovákov.

Kopaničiarsky kraj

Kraj podjavorinsko-podbradlianskych kopaníc je územím ležiacim pod Veľkou Javorinou a Bradlom na západe Slovenska. Z prírodného i kultúrno-historického hľadiska sa nachádza na styku stredného Považia, stredného Pomoravia a Záhoria. Jeho severným ohraničením je historická hranica, ktorá v minulosti oddeľovala České kráľovstvo od Uhorska. Dnes je štátnou hranicou medzi Českou republikou a Slovenskom a v tejto časti vedie viac-menej po hrebeni Bielych Karpát. Južnou hranicou je hrebeň Malých Karpát.

Historicko-geografické danosti predurčili aj spôsob využívania tohto kraja. Kolonizovaný bol pomerne neskoro, najmä počas valašskej kolonizačnej vlny v 16. a 17. storočí. Osídlenie nadobudlo prevažne kopaničiarsky charakter, avšak nesústredovalo sa do dolín, ako je zvykom v ostatných častiach Slovenska. Dediny, osady a samoty s okolitými sadiami a poľami zabrali vyvýšeniny, doliny zostali do veľkej miery zalesnené. Ani sieť ciest nekopíruje sieť dolín, prechádza po širokých oblých chrbtoch. Cesty sa kľukatia po vrškoch a poskytujú mnoho nádherných výhľadov na

Kopanice v podhorí Bielych Karpát
Cestou do Brezovej pod Bradlom

Bradlo

malebné scenérie Myjavskej pahorkatiny a Bielych Karpát.

Spod Bradla

Trasu začneme v Brezovej pod Bradlom, ktorá leží na styku Myjavskej pahorkatiny a Malých Karpát pod Bradlom (543 m) – najvyšším vrchom Myjavskej pahorkatiny. Miestni obyvatelia boli v minulosti známi remeselníci, napríklad garbiarstvom sa v druhej polovici 19. storočia zaoberalo asi 300 majstrov. K najznámejším

brezovským majstrom garbiarom a obchodníkom patrili legendárny sváko Ragan. Jeho život, ktorý symbolizoval nielen um a šikovnosť, ale i prefíkanosť a zmysel pre humor, zachytil vo svojom diele spisovateľ Elo Šándor. Na motívy jeho knihy nakrútili film s nezabudnuteľným Jozefom Kronerom v hlavnej úlohe. Obľúbenú ľudovú postavu pripomína reštaurácia U Ragana. K najznámejším sakrálnym pamiatkam v meste patrí klasicistický evanjelický kostol, ktorý

Meruôsme roky

Pripomína ich pamätník a malá pieskovecová mohyla v Brezovej pod Bradlom – pamiatka na boje slovenských povstalcov s cisárskym vojskom v roku 1848, ktoré sa tu odohrávali. Tu na jeseň 1848 vznikli aj slovenské dobrovoľnícke zbory, ktoré povstali proti uhorskej nadvláde. Povstalecké vojská boli napokon porazené a desiatky účastníkov popravili. Najväčšiu podporu malo povstanie práve v okolí Myjavy, Brezovej pod Bradlom a Starej Turej, kde bola veľká koncentrácia slovenského obyvateľstva.

Lipa u Belanských

Túto prastarú lipu vyhlásili za chránenú v roku 1990. Patrí k najväčším a najstarším stromom na Slovensku. Niektoré odhady hovoria, že môže mať až 900 rokov, avšak oveľa pravdepodobnejšie je, že má približne 600 rokov. Gigantický kmeň s obvodom vyše 10 m je z vnútornej strany po celej šírke a výške vyhnitý. Dutina je taká veľká, že sa do nej vtesná skupinka ľudí. Počas druhej svetovej vojny sa v nej údajne ukrývali miestni obyvatelia počas preletov nepriateľských lietadiel. Výška stromu dosahuje 16 m a priemer koruny je 11 m.

patrí medzi najväčšie evanjelické chrámy na Slovensku. Zo svetských pamiatok zaujme pomník Slobody s bustou Jozefa Miloslava Hurbana z roku 1933 a socha majstra Jana Husa z roku 1922 (jediná na Slovensku). Spomienkou na Milana Rastislava Štefánika, astronóma, generála a politika, ktorý sa výraznou mierou zaslúžil o vznik Československej republiky, je Národný dom na hlavnom námestí a mohyla na neďalekom Bradle.

Z centra Brezovej pod Bradlom sa vyberieme na severozápad smerom na Bukovec. Pri ceste na malom kopci hneď za okrajom mesta stojí pamätník pripomínajúci tzv. meruôsmo rokov. V 18. storočí totiž začalo výrazne narastať národné povedomie Slovákov. Tento proces vyvrcholil v prvej polovici 19. storočia. Jedným z centier národného hnutia v revolučných rokoch 1848 a 1849 bola aj Myjava a Brezová pod Bradlom.

Evanjelický kostol v Myjave

Dubník

Od pamätníka cesta stúpa do malej obce Bukovec a ďalej vedie krajinársky zaujímavým kopaničiarskym krajom s peknými výhľadmi na okolitú krajinu. Postupne prejdeme cez osady Bašnárovci a Belanskovci, pričom za posledne menovanou odbočíme smerom na Turú Lúku. Onedlho po pravej strane minieme krátku odbočku k chránenému stromu – Lipe u Belanských.

Od pamätnej lipy pokračujeme do Turej Lúky a na hlavnej ceste č. 581 odbočíme doprava. Ľudové tradície kopaničiarskeho kraja tu reprezentuje Gazdovský dvor – trvalá expozícia typickej usadlosti z konca 19. storočia zložená z obytnej a hospodárskej časti. O chvíľu sa ocitneme v Myjave, ktorá sa v povedomí Slovákov takisto spája najmä s udržiavaním ľudových tradícií a folklóru. V prírodnom amfiteátri sa každoročne v júni organizujú Myjavské folklórne slávnosti. Podujatie s ľudovou hudbou, spevom, tancom a so starými zvykmi vo veľkom počte navštevujú nielen domáci, ale aj zahraniční hostia. Myjavský folklór na týchto slávnostiach úspešne reprezentuje súbor Kopaničiar, ktorý je známy na celom svete.

V štyridsiatych rokoch 19. storočia sa Myjava stala jedným z najdôležitejších stredísk slovenského národného hnutia. V roku 1848 tu zasadala novozriadená Slovenská národná rada, uskutočnilo sa prvé národné zhromaždenie a vypuklo prvé národné povstanie Slovákov v boji proti rakúsko-uhorskej monarchii. Tieto udalosti pripomína Múzeum Slovenských národných rád, ktoré otvorili v roku 1968 po rekonštrukcii pôvodného domu Anny Kolényovej a prístavbe moderného pavilónu.

Cesta č. 581 vedie z Myjavy východným smerom nádherným krajom Myjavskej pahorkatiny. Cez Rudník a Hrašné nás privedie do Starej Turej, na ktorej okraji prejdeme okolo jednej z dvoch vodných nádrží rekreačnej oblasti Dubník s možnosťou kúpania, vodných športov, potápania a rybolovu. Z kultúrno-historických pamätihodností mesta možno navštíviť barokový rímskokatolícky Kostol Nanebovzatia Panny Márie z roku 1748 a evanjelický kostol v klasicistickom štýle s prvkami baroka, ktorý postavili v roku 1784. Navštevníkov zaujme aj tzv. husitská veža na cintoríne, ktorá je najstaršou zachovanou stavbou v meste.

Nad Bošácou

Pod Veľkou Javorinou

Územiu okolo Starej Turej dominuje Veľká Javorina (970 m), obľúbený cieľ turistických výletov. Pre polohu na slovensko-českej štátnej hranici je miestom tradičných slávností Čechov a Slovákov. V peknom prostredí trávnatého vrcholu stojí Holubyho chata, ku ktorej sa dostaneme, ak budeme zo Starej Turej pokračovať severovýchodným smerom na Hrnčiarové. Neskôr odbočíme vľavo a na viacerých serpentínach si precvičíme jazdu do vrchu, avšak nádherné výhľady z najvyššieho bodu Bielych Karpát stoja naozaj zato. Po návšteve Veľkej Javoriny sa vrátíme po tej istej trase k odbočke nad Hrnčiarovým a pokračujeme doľava smerom na Cetunu. Tu sa môžeme občerstviť v štýlovom country hostinci a pokračovať malebnými kopanicami Bziniec pod Javorinou severovýchodným smerom k ceste č. 54. Na nej odbočíme doľava a po pár kilometroch prekročíme slovensko-českú hranicu.

Prvou obcou na moravskej strane je Strání. V miestnej časti Květná

stojí skláreň. Ručná výroba skla tu má viac ako dvestoročnú tradíciu. V prípade záujmu o ručnú výrobu skla a sklené výrobky si môžeme dohodnúť exkurziu v sklárni a v podnikovej predajni kúpiť niektoré z výrobkov. Za Stráním odbočíme z cesty č. 54 doprava. Menej frekventovaná cesta nás privedie do moravských obcí Březová a Lopeník, ktorých okoliu dominuje Veľký Lopeník s rozhľadňou. Z Lopeníka klesneme

Starý Hrozenkov

Trenčiansky hrad

Od 11. storočia bol kráľovským hradom, pod ktorým sa začalo rozvíjať mesto. Mohutný systém jeho opevnenia je výsledkom postupného zdokonaľovania dôležitej pohraničnej pevnosti a neskôr župného sídla. Dnešný areál, ktorý je aj múzeom, tvorí súbor palácov a výraznej Matúšovej veže. Návštevníci určite neobídu Delovú baštu, hladomorňu a hradné lapidárium. V hradnom areáli sa počas roka organizujú rôzne výstavy, koncerty, stredoveké hry a atraktívne nočné prehliadky. Azda najznámejšia je 80 m hlboká Studňa lásky a s ňou spojený príbeh Omara a Fatimy.

k ceste č. 50. Odbočíme vpravo a o chvíľu prídeme do Starého Hrozenkova, ktorý je historickým a kultúrnym centrom oblasti nazývanej Moravské Kopanice. Jej atrakciou je amfiteáter, v ktorom sa vždy v júli organizujú Kopaničiarske slávnosti s účasťou folklórnych súborov z obidvoch strán moravsko-slovenského pomedzia. O folklórnych tradíciách Moravských Kopaníc a miestnom národopise informujú aj informačné panely.

Zo Starého Hrozenkova pokračuje cesta č. 50 k štátnej hranici. Po jej prekročení sa ocitneme v Drietomskej doline. Prejdeme cez Drietomu a na ceste č. 61 odbočíme doľava do cieľového bodu našej trasy, ktorým je Trenčín. Vďaka strategickej polohe v údolí Váhu patril oddávna k najvýznamnejším sídlam na Slovensku. Dominantou mesta a celého Považia je bezpochyby Trenčiansky hrad postavený na strmom brehu.

Východiskový bod: Brezová pod Bradlom. **Cieľový bod:** Trenčín.
Trasa: Brezová pod Bradlom – Bukovec (6 km) – Myjava (12 km) – Stará Turá (14 km) – Veľká Javorina (11 km) – Květná (19 km) – Březová (8 km) – Starý Hrozenkov (15 km) – Drietoma (13 km) – Trenčín (10 km).
Dĺžka: 108 km. **Najvyšší bod:** 915 m.

Strážovská

Trasa Strážovskými vrchmi predstavuje nielen krásne prírodné scenérie v okolí vrchov Vápeč či Strážov, ale aj ľudovú architektúru a svedkov dávnej minulosti tohto čarovného kúta Slovenska.

Pod Strážovom

Strážovské vrchy

Typickou črtou Strážovských vrchov je geomorfologická pestrosť – striedanie menších, relatívne izolovaných masívov oddelených malými kotlinami a brázdami, v ktorých sa zvyčajne koncentrujú sídla. Táto pestrosť vyplýva z rôzneho geologického zloženia. Z centrálnej časti masívu Strážovských vrchov vybiehajú viaceré výbežky, z ktorých dva najvýraznejšie zasahujú smerom na juh. Vnútri pohoria sa vytvorila zložitá mozaika viac-menej individuálnych horských masívov, kotlín a erózných brázd. Rozlohou najväčšia a zároveň najvyššia je centrálna

položená Zliechovská hornatina. Na juhu malou časťou susedí s najsevernejším okrajom Podunajskej nížiny a na severe sa zvažuje do Žilinskej kotliny. Na západnej a východnej strane susedí s ďalšími podcelkami Strážovských vrchov. Uprostred hornatiny výrazne vystupuje morfológicky výrazný masív Strážova s rovnomenným najvyšším vrchom celého pohoria (1 213 m).

Z Považia do kopcov

Na trasu Strážovskými vrchmi sa vydáme spod Trenčianskeho hradu od hotela Tatra. Z okna vyhlídkovej terasy v hotelovej reštaurácii

Pohľady z Vápeča

možno vidieť unikátny a autentický doklad o prítomnosti Rimanov na území Slovenska. Nápis na strmej stene trenčianskej hradnej skaly vytesali na pamiatku víťazstva nad Kvádmi v roku 179. Od hotela sa vyberieme po ceste č. 61 severným smerom. Po pár kilometroch

prejdeme cez Trenčiansku Teplú, ktorá je o. i. známa elektrickým spojením s kúpeľmi Trenčianske Teplice. Do kúpeľov sa možno dostať odbočením na križovatke vpravo.

My však pokračujeme priamym smerom cez Dubnicu nad Váhom, ktorej história sa spája najmä s renesančným kaštieľom z konca 16. storočia, neskôr barokovo prestavaným. Onedlho nás privíta Ilava, ktorej symbolom je pôvodne gotický hrad. V 16. storočí ho prebudovali na protitureckú pevnosť, koncom 17. storočia prestavali na kláštor a od polovice 19. storočia je väznica. Ešte predtým si však v miestnej časti Klobušice všimneme klasicistický kaštieľ z roku 1840 obklopený parkom. V nedávnej minulosti v ňom sídlilo múzeum obchodu, dnes je v súkromnom vlastníctve.

V Ilave nás čaká odbočenie doľava na cestu č. 574, ktorá nás privedie takmer k úpätiu jedného z najkrajších vrchov Slovenska

Sedlo Homôlka

– Vápeču (956 m). Z cesty nad Hornou Porubou si uvedomíme jeho majestátnosť a relatívne veľký výškový rozdiel, ktorý treba pri výstupe na vrchol prekonať z Hornej Poruby ležiacej v nadmorskej výške 402 m. Po nasýtení pohľadmi na jednu z dominánt Strážovských vrchov pokračujeme v stúpaní do sedla Homôlka s rekreačným zariadením a lyžiarskym vlekom. Zo sedla nás čaká klesanie do dlhočiznej Valaskej Belej. Na dolnom konci obce odbočíme na vedľajšiu cestu doľava. Tá nás údolím v miernom stúpaní privedie na krajinársky krásnu križovatku pod bralnatý vrch Strážov (1 213 m), najvyšší bod Strážovských vrchov. Vľavo leží malebný Zliechov charakteristický zachovanou ľudovou architektúrou

– zrubovými a murovanými domami so štítom a sedlovou strechou. Pokračovaním vpravo prídeme do Čičmian, jednej z najvýznamnejších národopisných lokalít na Slovensku. Hodnotná ľudová architektúra, kultúra a charakteristické zvyky sa stali veľkým lákadlom pre turistov. Primát v tejto oblasti držia práve Čičmany (pamiatková rezervácia ľudovej architektúry), po Vlkolínci azda najnavštevovanejšia dedina na Slovensku.

Okolité príťažlivá príroda, atraktívna v letnom i zimnom období, takisto láka turistov do tejto časti Slovenska. V lyžiarskom stredisku Javorinka sa v letnej sezóne využívajú turistické a cyklistické trasy, na vrchu Javorinka si možno vyskúšať paragliding. Na záver

Čičmany

Rázovitá obec obkolesená Strážovskými vrchmi sa preslávila najmä originálnymi drevenicami s charakteristickou bielou ornamentálnou výzdobou. Maľba mala chrániť drevené trámy pred rozpraskaním spôsobeným slnečnými lúčmi. Pamiatkovú rezerváciu tvoria drevenice, z ktorých viaceré vyhlásili za národné kultúrne pamiatky. Najlepšie zachovaný je jednoposchodový Radenov dom a susedný prízemný Gregorov dom, do ktorých umiestnili stálu národopisnú expozíciu. Vďaka nej sa návštevníci môžu oboznámiť s históriou a ľudovou kultúrou tejto oblasti.

Kľak

Vrch, ktorý bol už dvakrát za posledných 50 rokov miestom stretnutia čitateľov časopisu Krásy Slovenska, je typický zakriveným vrcholom. Vyniká rozmanitým reliéfom a vzácnou flórou. Vede naň viacero značkových turistických chodníkov a z vrcholu je nádherný kruhový rozhľad. Nie nadarmo sa zaraďuje medzi najkrajšie vrchy Slovenska. Vďaka vysokej prírodnej hodnote (najmä vzácnnej vápencovej vegetácii) vrcholové časti Kľaku v roku 1996 vyhlásili za národnú prírodnú rezerváciu.

pobytu v Čičmanoch dobre padne občerstvenie v štýlovej reštaurácii Javorinka, kde ochutnáme niektorú z vyhlásených miestnych špecialít.

Po oddychu v Čičmanoch pokračujeme asi 7 km severozápadným smerom, až prideme k ceste č. 64. Odbočíme na ňu vpravo a o chvíľu vystúpime do Fačkovského sedla (802 m). Cez sedlo prechádza prirodzená hranica Malej Fatry a Strážovských vrchov. Zároveň ide o hojne navštevované lyžiarske stredisko. Z Fačkovského sedla vychádza časovo najmenej náročná výstupová trasa na Kľak (1 352 m), dominantu južnej časti Lúčanskej Fatry.

Horným Ponitím

Cesta č. 64 klesá z Fačkovského sedla juhovýchodným smerom do Kľačna a Nitrianskeho Pravna, ktoré

leží pri starej obchodnej ceste (od Dunaja cez Ponitrie, Turiec a Oravu do Krakova). K rozvoju osídlenia tohto regiónu prispelo banské podnikanie súvisiace s nálezom zlata neďaleko Pravenca. Miestne obyvateľstvo posilnili nemeckí hostia a baníci a z tohto dôvodu sa v minulosti uvádzalo ako Nemecké Pravno (Nemethprona). Dominantou mesta je trojlodový farský Kostol Svätia Jána Krstiteľa a radnica.

Cesta z Nitrianskeho Pravna vedie južným smerom do hospodárskeho a administratívneho centra hornej Nitry a najväčšieho mesta – Prievidze. S jej históriou sa možno oboznámiť v Hornonitrianskom vlastivednom múzeu, ktoré sídli v kláštore piaristov z 18. storočia. Kláštor spolu s piaristickým kostolom vytvára jeden z najkrajších

Bojnický zámok

barokových komplexov v strednej Európe. S miestnymi pamätihodnosťami sa najlepšie oboznámime počas prechádzky po Zlatej prievidskej ceste, ktorá ponúka prehliadku najvýznamnejších kultúrno-historických a architektonických

dominánt. Veľký okruh má 45 zastávok, avšak podstatné pamiatky uvidíme aj na tzv. malom okruhu. Viac informácií o Zlatej prievidskej ceste sa možno dozvedieť v Turisticko-informačnej kancelárii na Námestí slobody.

Jedným z najvýznamnejších rekreačno-turistických stredísk nielen hornej Nitry, ale aj celého Slovenska sú susedné kúpele Bojnice, kde sa náš výlet končí. Teplé liečivé pramene, vhodné klimatické podmienky a jeden z najstarších a najkrajších kúpeľných parkov na Slovensku vytvárajú ideálne podmienky na kúpeľnú liečbu nervových chorôb a chorôb pohybového ústrojenstva. Klenotom Bojníc je „rozprávkový“ Bojnický zámok, ktorý patrí k najnavštevovanejším a najkrajším kultúrno-historickým pamiatkam na Slovensku. Zámok postavili na travertínovej kope, na ktorej v 11. storočí stál stredoveký hrad. Pálffyovci dali celý objekt na konci 19. storočia prestavať podľa vzoru zámkov stojacich pri Loire

Trijčný stĺp v Prievidzi

Prepoštská jaskyňa

Od južného mestského opevnenia Bojníc k nej vedie náučný chodník, ktorý nás oboznámi nielen s jednotlivými kostrovými nálezmi pravekých zvierat, ale predovšetkým so spôsobom života ľudí v tomto období. Malí, ale aj skôr narodení návštevníci získajú po prehliadke mimoriadne vkusne pripravenej expozície Múzea praveku dokonalý prehľad o živote pračloveka neandertálskeho typu. „Plastickú“ predstavu o vtedajšom období vytvárajú početné exponáty nálezov kostí zvierat, replika príbytku a postavy pravekých ľudí.

v strednom Francúzsku. V súčasnosti sú v zámku sústredené zbierky umelecko-historického múzea. K najväčším unikátom a najcennejším dielam patrí neskorogotický súbor obrazov – tzv. Bojnický oltár od florentského majstra N. di Cione Ortagna z polovice 14. storočia. Súčasťou prehliadky je aj návšteva kvapľovej jaskyne pod zámkom, s ktorou je prepojená 26 m hlboká hradná studňa. Z množstva podujatí organizovaných v zámku je najznámejší Medzinárodný festival

duchov a strašidiel, ktorý sa pravidelne organizuje koncom apríla a začiatkom mája. Deti poteší návšteva zoologickej záhrady, ktorá je najkrajšou na Slovensku. Vznikla v roku 1955 na ploche viac ako 40 ha. Pri návšteve Bojníc by turisti nemali vynechať prehliadku gotického kostola zo 14. storočia, pod ktorým sa nachádza Prepoštská jaskyňa – jedno z najvýznamnejších archeologických nálezísk pozostatkov človeka neandertálskeho typu na Slovensku.

Východiskový bod: Trenčín. **Cieľový bod:** Bojnice.

Trasa: Trenčín – Ilava (19 km) – Horná Poruba (9 km) – Valaská Belá (15 km) – Čičmany (21 km) – Fačkovské sedlo (10 km) – Kľačno (10 km) – Nitrianske Pravno (5 km) – Prievidza (11 km) – Bojnice (4 km).

Dĺžka: 104 km. **Najvyšší bod:** 802 m.

